

ÚŘAD PRO VYNÁLEZY
A OBJEVY

POPIS VYNÁLEZU K AUTORSKÉMU OSVĚDČENÍ

239673

(11)

(B1)

(51) Int. Cl.⁴

C 14 C 9/02

(22) Přihlášeno 22 10 83
(21) PV 7771-83

(40) Zveřejněno 13 06 85

(45) Vydáno 13 03 87

(75)

Autor vynálezu

KOUTNÝ PETR ing.; ŠKRABAL MOJMÍR, OTROKOVICE; ŘEHÁK PETR ing.,
GOTTWALDOV; POSPIŠIL PETR ing., NÁPAJEDLA

(54) Způsob výroby měkkých usní z hovězin nebo z vepřovic

Řešení se týká koželužské výroby, konkrétně výroby usní.

Účelem je zvýšit měkkost vyčiněných usní účinným rozvolněním kolagenové struktury, při současném snížení celkového množství likrevacích přípravků, používaných při činění, piklování a v předúpravě.

Uvedeného účelu se dosahuje tím, že se na holinu společně působí činicí lázní a přípravkem na bázi amidových kondenzátů modifikovaných živočišných tuků, respektive rostlinných olejů s alkanolaminu, jež se následně kvarterizují organickými kyselinami. Způsobem podle vynálezu se tyto prostředky do činicích lázní přidávají v množství 0,8 až 1,2 hmotnostního procenta, vztaženo na hmotnost holiny, až poté, kdy byla holina lázní předčíněná po dobu 60 až 90 minut a společně s touto lázní pak na holinu působí dalších 100 až 180 minut.

Vynález řeší způsob výroby měkkých usní z hovězín nebo z vepřovic, v němž se společně s minerální činicí lázni působí na holinu kationaktivními přípravky typu koželužských mazadel, zejména přípravky na bázi amidových kondenzátů modifikovaných živočišných tuků, respektive rostlinných olejů s alkanolaminy, následně kvarterizovaných organickými kyselinami.

Při výrobě usní existuje celá řada možností, jak ovlivnit jejich měkkost. Mezi ně patří především dokonalé rozmočení suroviny, její optimální proloužení a odvápnění, dostatečné vyvázání chromitých činiv, vhodná neutralizace, optimální složení a nasazení likrovací směsi a, v neposlední řadě, nejefektivnější způsob sušení. Měkkost usní je totiž ve své podstatě určena stupněm rozvolnění kolagenní struktury.

V průběhu námečku, loužení až moření dochází k uvolňování mezifibrilárních látek a současně k žádoucímu rozvolnění, jež je nejvyšší po piklování a během činění. Pro tyto účely se v úseku piklování, respektive činění nasazují kationaktivní a jiné typy mazadel odolných proti elektrolytům, aby se zabránilo částečně nevratnému zhutnění strukturních elementů usně, k němuž obvykle dochází v důsledku mechanických operací, následujících po činění.

Jedním z řady těchto mazadel je speciální přípravek, vyráběný amidovou kondenzací modifikovaných živočišných tuků, respektive rostlinných olejů s alkanolaminy a následnou kvarterizací organickými kyselinami. Představitelem těchto přípravků je například výrobek čs. autorského osvědčení 232 859.

Postupně se však ukázalo, že přidávají-li se tyto přípravky do činicích lázní bezprostředně, proniká chrom z činicích lázní špatně do vlákna holiny, v důsledku čehož se zbytečně prodlužují doby činění.

Pávě k odstranění této nevýhody byl vypracován způsob výroby měkkých usní z hovězín nebo z vepřovic, v němž se společně s minerální činicí lázni působí na holinu kationaktivními přípravky typu koželužských mazadel, zejména přípravky na bázi amidových kondenzátů modifikovaných živočišných tuků, respektive rostlinných olejů s alkanolaminy, následně kvarterizovaných organickými kyselinami, jehož podstata podle vynálezu spočívá v tom, že tyto prostředky se do činicích lázní přidávají v množství 0,8 až 1,2 hmotnostního procenta, vztaženo na hmotnost holiny, až poté, kdy byla holina lázni předčinována po dobu 60 až 90 minut a společně s touto lázní pak na holinu působí dalších 100 až 180 minut.

Technický účinek způsobu podle vynálezu spočívá v tom, že v důsledku částečného začínění holiny na něž navazuje následné společné působení likrovacím přípravkem na bázi kvarterizovaných amidových kondenzátů tuků, například obchodního označení Moliol-K, dochází k rozvolnění kolagenové struktury usně, čímž se zvyšuje měkkost usní, což ve svém důsledku dovoluje snížit množství používaných likrovacích přípravků použitých při činění, piklování a v předúpravě, o 10 až 30 hmotnostních procent.

Dalšími přednostmi způsobu podle vynálezu je lepší vyčerpání chromu z lázní, neboť obsah kyslíčnicku chromitého v odpadních lázních klesá o 10 až 15 %, zvýšení plošné výtěžnosti o 0,3 až 1,5 % a zlepšení intenzity vybarvení o 0,5 až 2 stupně šedé stupnice.

Nejvhodnějším typem přípravku pro způsob podle vynálezu je přípravek na bázi amidových kondenzátů modifikovaných živočišných tuků, respektive rostlinných olejů s alkanolaminy, následně kvarterizovaných organickými kyselinami. Typickým představitelem tohoto typu je přípravek obchodního označení Moliol-K, chráněný čs. autorským osvědčením 232 859. Do činicích lázní se přípravek používá v množství 0,8 až 1,2 hmotnostního procenta, vztaženo na hmotnost holiny, která se v minerální lázni, již je ponejvíce redukována chromitá břecha, činí po dobu 60 až 90 minut.

Po této době se do ní přidává zmíněné množství přípravku, načež se pokračuje v činění

holiny, ponejvíce hovězín nebo vepřovic, dalších 100 až 180 minut. Obvyklá mazadla, ponejvíce ve formě likrovacích emulzí, se pak používají ve sníženém množství. Při přepočtu na celkové množství mazadel činí toto snížení až 30 % u hovězín a dokonce 50 % v případě vepřovic.

P ř í k l a d 1

Při výrobě hovězínového boxu "Normal" byla výchozí vyštípaná holina odvápněná, mořena, vyprána a piklována, načež byla ponořena do 16 % redukované chromité břečky, která na holinu působila 90 minut.

Potom bylo do břečky přidáno 1,2 % Moliolu, tj. přípravku na bázi amidových kondenzátů modifikovaných živočišných tuků, respektive rostlinných olejů s alkanolaminy, následně kvarterizovaných organickými kyselinami; společné působení chromité břečky s Moliolu-K na holinu trvalo 110 minut.

Potom následovalo otupení a pětihodinové dočínění podle provozních zvyklostí. U dalších operací byla vyčíněná surovina ponechána 24 hodin zaležet, odždímana a postruhována s následujícím likrováním. Ná sada likrovací směsi činila 6 %; v porovnání s obvykle používanými 10 % z postruhované hmotnosti tedy představuje celkovou úsporu mazadel 28 %.

P ř í k l a d 2

Při výrobě oděvních vepřovic byla surovina běžně začínována chromitou břečkou po dobu 60 minut, načež bylo do břečky přidáno 0,5 % Moliolu. Následovalo dočínění v redukované chromité břečce, k níž bylo po 60 minutách kromě 7 % etoxylovaného mastného alkoholu, přidáno 0,5 % Moliolu a holina se točila v koželužském sudu 100 minut.

Po vybarvení 3 % snilínového barviva byla začíněná surovina likrována 6 % směsí mazadel, sestávající ze 3 % sulfatovaného rybího oleje a 3 % sulfatovaných esterů mastných kyselin. V porovnání s obvyklými 14 % mazacími tuky tedy představuje úspora mazadel 50 %.

P ř í k l a d 3

Při výrobě hovězínového boxu Sioux byla vyštípaná holina mořena, prána a piklována podle provozních zvyklostí, načež byla číněna redukovanou chromitou břečkou 60 minut. Po přípravku 0,8 Moliolu byla dočíněná dalších 180 minut. Po otupení a běžné provozní předúpravě bylo k mazání použito 7,2 % likrovacích přípravků, což proti obvyklým 10 % znamená úsporu 29 %.

P Ř E D M Ě T V Y N Á L E Z U

Způsob výroby měkkých usní z hovězín nebo z vepřovic, v němž se společně s minerální činicí lázní působí na holinu kationektivními přípravky typu koželužských mazadel, zejména na přípravky na bázi amidových kondenzátů modifikovaných živočišných tuků, respektive rostlinných olejů s alkanolaminy, následně kvarterizovaných organickými kyselinami, vyznačující se tím, že tyto prostředky se do činicích lázní přidávají v množství 0,8 až 1,2 hmotnostního procenta, vztaheno na hmotnost holiny, až poté, kdy byla holina lázní předčíněná po dobu 60 až 90 minut a společně s touto lázní pak na holinu působí dalších 100 až 180 minut.